

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Karla Šimky a soudkyň Sylvy Šiškeové a Evy Šonkové v právní věci žalobkyně: **SYNOT TIP, a.s.**, se sídlem Jaktáře 1475, Mařatice, Uherské Hradiště, zast. Mgr. Ing. Radkem Matušíkem, advokátem se sídlem Na Florenci 2116/15, Praha 1, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství**, se sídlem Masarykova 427/31, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16.4.2021, č. j. 12627/21/5200-11434-707700, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 5. 2023, č. j. 30 Af 40/2021-63,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Specializovaný finanční úřad (správce daně) platebním výměrem ze dne 7. 10. 2019 doměřil žalobkyni na základě daňového přiznání daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2013 ve výši 35 484 210 Kč a stanovil penále ve výši 7 096 842 Kč. Žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobkyně a dodatečný platební výměr potvrdil. Správce daně na základě daňové kontroly navýšil základ daně v souvislosti se zahrnutím úroků z tzv. korunových dluhopisů do daňové účinných nákladů ve smyslu § 23 odst. 3 písm. a) bodu 2 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Dospěl k závěru, že žalobkyně neobjasnila ekonomickou racionalitu uskutečněných operací, a neobhájila tak tvrzení, že jediným důvodem účelově provázaných kroků nebylo pouze nastolení stavu

umožňujícího získat v rozporu se zákonem o daních z příjmů neoprávněnou daňovou výhodu. Případ vyhodnotil jako zneužití práva.

[2] V listopadu roku 2012 žalobkyně nakoupila akcie představující podíl 69,17 % na základním kapitálu společnosti SYNOT REAL ESTATE, a.s. (dále jen „Synot RE“), která se v rámci holdingu SYNOT zabývá správou, údržbou a rekonstrukcemi nemovitostí. O nákupu akcií rozhodl jediný akcionář žalobkyně, společnost SYNOT Holding, s.r.o. (dále jen „Synot Holding“), která je řízená prostřednictvím kyperské společnosti WCV WORLD CAPITAL VENTURES CYPRUS LIMITED (dále jen „WCV“). Žalobkyně nakoupila akcie od společnosti WCV, jejichž hodnota činila 1 867 590 000 Kč. Financování nákupu podílu bylo zajištěno prostřednictvím emise dluhopisů. Dne 15. 11. 2012 žalobkyně emitovala dluhopisy v celkové počtu 1 867 590 000 kusů, každý ve jmenovité hodnotě 1 Kč (s pevnou úrokovou sazbou 10 % p. a.). Dluhopisy upsala společnost WCV v celkové nominální hodnotě 1 867 590 000 Kč. Pohledávka žalobkyně vůči společnosti WCV z titulu nesplaceného závazku k uhrazení emisního kurzu za úpis dluhopisů ve výši 1 867 590 000 Kč byla uhrazena zápočtem oproti závazku žalobkyně vůči společnosti WCV ve stejné výši z titulu neuhrazené úplaty za převod akcií společnosti Synot RE. Téhož dne došlo k převodu vlastnického práva k dluhopisům ze společnosti WCV na I. V. s tím, že veškerý úrokový výnos ve výši 23 863 650 Kč (za období od 15. 11. 2012 do 31. 12. 2012) má být vyplacen novému vlastníkovi hromadného dluhopisu.

[3] V roce 2013 došlo u společnosti Synot RE ke zvýšení hodnoty základního kapitálu formou upsání nových akcií. Žalobkyně jich upsala 15 ks ve jmenovité hodnotě 10 000 000 Kč. Podíl žalobkyně ve společnosti Synot RE tak činil 2 017 590 000 Kč. Dne 1. 7. 2013 došlo u společnosti Synot RE ke změně právní formy z akciové na komanditní společnost. Vklad žalobkyně ve výši 1 032 800 000 Kč byl ke dni zápisu změny právní formy zaúčtován jako dobrovolný vklad komplementáře do vlastního kapitálu komanditní společnosti. Podle čl. 6.3. projektu změny právní formy ze dne 23. 4. 2013 nevznikla komanditní společnosti povinnost vracet společníkům vklady či jakoukoli jejich část.

[4] Dne 22. 6. 2016 rozhodl jediný akcionář žalobkyně o předčasném splacení celé emise dluhopisů. K předčasnému splacení došlo dne 4. 7. 2016, o čemž byl sepsán předávací protokol mezi žalobkyní a společností WCV, která nabyla dluhopisy od I. V. dne 1. 7. 2016. V předávacím protokolu bylo potvrzeno předání hromadné listiny a vznik pohledávky WCV ve výši 1 867 590 000 Kč odpovídající jistině dluhopisů. Společnost WCV následně postoupila pohledávku představující jistinu dluhopisů na společnost Czech Capital Venture, s.r.o. (dále jen „Czech Capital Venture“), která je také součástí holdingu SYNOT. Uvedená společnost poté postoupila danou pohledávku na společnost Synot Holding.

[5] Společnost Synot Holding ke dni 31. 8. 2016 navýšila základní kapitál žalobkyně o 186 759 000 Kč. Nově upisované akcie žalobkyně (10 akcií ve jmenovité hodnotě 18 675 900 Kč) byly nabídnuty k úpisu určenému zájemci, společnosti Synot Holding. Emisní kurz těchto nově upsaných akcií byl uhrazen zápočtem s částí pohledávky Synot Holding za žalobkyní, závazek žalobkyně vůči Synot Holding se tak snížil z částky 1 867 590 000 Kč na částku 1 680 831 000 Kč. Dne 22. 12. 2016 společnost Synot Holding

pokračování

rozhodla o dalším navýšení základního kapitálu žalobkyně, a to o 126 741 000 Kč. Nově upisované akcie žalobkyně byly nabídnuty k úpisu určenému zájemci, společnosti Synot Holding. Emisní kurz nově upsaných akcií činil 1 680 831 000 Kč (účetní hodnota akcií 126 741 000 Kč, plus emisní ážio 1 554 090 000 Kč) a byl uhrazen zápočtem se zůstatkem pohledávky Synot Holding za žalobkyní z titulu splacení jistiny za vydané dluhopisy ve stejné výši.

[6] Podle daňových orgánů nemělo vynaložení nákladů na úroky z dluhopisů v kontrolovaném zdaňovacím období ekonomický ani jiný racionální důvod. Hlavním účelem bylo získání daňového zvýhodnění v rozporu s cílem sledovaným zákonem o daních z příjmů. Došlo ke zneužití práva, neboť hlavním účelem transakce bylo získání daňového zvýhodnění. Úmyslem smluvních stran (kapitálově či jinak spojených osob) bylo realizovat výplatu úroků z tzv. korunových dluhopisů nezatížených srážkovou daní spojené osobě (I. V.), k tomuto účelu použít zisk hospodářsky aktivní společnosti (žalobkyně) bez ekonomického opodstatnění, s cílem eliminace daňové povinnosti.

[7] Proti napadenému rozhodnutí se žalobkyně bránila u Krajského soudu v Brně, který žalobu zamítl. Konstatoval, že žalovaný se zabýval objektivní i subjektivní stránkou zneužití práva a vymezil, jaká ustanovení zákona žalobkyně svým jednáním zneužila. Postupem žalobkyně byl obejit smysl a účel ustanovení zákona o daních z příjmů, která znemožňují do daňově účinných nákladů zahrnout úroky z dluhopisů, pokud byly prostředky použity na pořízení podílu v dceřiné společnosti. Nebyl naplněn smysl § 2 zákona č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, který jako jejich účel vymezuje zajištění financování externími zdroji. Dluhopisy nebyly určeny k veřejné nabídce, byly cíleny jen na osoby spojené. Zahrnutím úroků z dluhopisů do nákladů došlo ke zvýhodnění vlastníka dluhopisů formou nezdanění výnosů z držby cenných papírů podle § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů.

[8] Subjektivní kritérium bylo s ohledem na právní, ekonomickou i personální provázanost ve vztahu k jednotlivým krokům transakce rovněž naplněno. Cílem bylo realizovat výplatu úroků z korunových dluhopisů nezatížených srážkovou daní osobě spojené – I. V.

[9] O účelovém jednání svědčilo několik skutečností: k pořízení akciového podílu ve společnosti Synot RE došlo, aniž by nastala změna skutečného vlastníka majetku (smluvní vztah a forma spolupráce žalobkyně a společnosti Synot RE nedoznaly změn); emise dluhopisů se uskutečnila v závěru roku 2012; jmenovitá hodnota emitovaných dluhopisů byla rozdrobena na korunové dluhopisy; došlo k neveřejné emisi dluhopisů z důvodu omezení vlivu případných externích investorů; dluhopisy byly upsány spojenou osobou; k úhradě emisního kurzu došlo zápočtem, bez reálného toku finančních prostředků; závazek emitenta vzniklý z titulu pořízení akciového podílu ve společnosti Synot RE ovládané stejnou spojenou osobou (společností WCV) byl nahrazen jiným závazkem vůči spojené osobě; změna právní formy společnosti Synot RE z akciové společnosti na komanditní společnost; opětovná změna vlastníka dluhopisů vázaná na datum předčasné splatnosti dluhopisu; postoupení pohledávky za emitentem ve výši jmenovité hodnoty dluhopisů v rámci skupiny Synot až k jedinému akcionáři emitenta a

s tím související umělé navyšování základního kapitálu emitenta z důvodu následného započtení takto vzniklých pohledávek a závazků bez reálného toku finančních prostředků.

[10] Nezákonnost napadeného rozhodnutí nezpůsobuje ani to, že žalovaný nesprávně podřadil některé okolnosti pod objektivní kritérium namísto subjektivního; jde pouze o dílčí nesprávnost. Krajský soud s ohledem na uvedené skutečnosti, které tvoří logický a vzájemně se doplňující soubor svědčící o naplnění subjektivního kritéria zneužití práva, přisvědčil žalovanému, že majetek žalobkyně zůstal spornou transakcí nezměněn a jejím primárním cílem bylo získání daňového zvýhodnění.

[11] Nedůvodnou shledal krajský soud i námitku nesprávného vyhodnocení předložených znaleckých posudků. Ztotožnil se s názorem žalovaného, že posudky nehodnotily provedenou transakci komplexně, ale posuzovaly izolovaně dílčí kroky. Nebylo v nich zohledněno propojení v rámci holdingu, ovládání společností WCV a změna právní formy společnosti Synot RE. Krajský soud přisvědčil i závěrům žalovaného stran neprovedení výsledků znalců pro nadbytečnost.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[12] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) v kasační stížnosti namítla, že úrokové náklady z dluhopisů jsou obecně daňově uznatelné. Vynaložené úrokové náklady mají přímou vazbu na stěžovatelčin očekávaný zdanitelný příjem, neboť příjmy realizované nemovitostním portfoliem Synot RE ovlivňují její základ daně. Přeměnou Synot RE na komanditní společnost došlo k ekonomickému provázání se stěžovatelkou. Investice do nemovitostního portfolia vede mimo jiné ke zvýšení jeho reálné hodnoty.

[13] Krajský soud i žalovaný pominuli smysl a účel § 25 odst. 1 písm. zk) zákona o daních z příjmů. V důsledku přeměny na komanditní společnost se výnosy společnosti Synot RE zahrnují do daňového základu stěžovatelky a podléhají plnému zdanění. Je legitimní daňově zohlednit související náklady. Cílem citovaného ustanovení je zabránit vzniku situací, kdy by do daňově uznatelných nákladů byly zahrnuty náklady vynaložené na příjmy nezahrnované do základu daně.

[14] Úvěrová funkce dluhopisů byla také naplněna, neboť stěžovatelka si zajistila externí financování k nákupu nemovitostního portfolia. Emise dluhopisů není podmíněna pohybem peněžních prostředků. Není zřejmé, z čeho krajský soud dovodil, že daňová uznatelnost úrokových nákladů mohla vést ke zvýhodnění vlastníka dluhopisů formou nezdanění výnosů z držby cenných papírů. Napadený rozsudek je v tomto ohledu nepřezkoumatelný.

[15] K naplnění subjektivního kritéria stěžovatelka namítá, že se akvizicí nemovitostního portfolia snažila přiblížit přímému vlastnictví a zajistila si tak kontrolu nad svou hlavní podnikatelskou činností, kterou je provoz heren a kasin. Není zřejmé, z čeho krajský soud dovodil, že podíl na zisku komanditní společnosti je ve vztahu k hodnotě podílu v akciové společnosti v roce 2013 mnohonásobně nižší.

pokračování

[16] Stěžovatelka činí sporným závěr krajského soudu, podle něhož skutečnost, že příjmy z pronájmu a prodeje nemovitostí vedly ke zvýšení reálné hodnoty nemovitostního portfolia, nesevřdí o racionalitě provedené transakce, protože nedošlo k žádným reálným změnám ve vztahu k nemovitostem ve vlastnictví Synot RE. Efektivní vlastnictví nemovitostního portfolia prostřednictvím komanditní společnosti představuje jednu z variant, která v podnikatelské praxi může být při správě nemovitostního portfolia užita. Při této variantě jsou příjmy z nájmu a prodeje nemovitostí zahrnuty v základu daně efektivního vlastníka nemovitostí a související daňový režim nákladů toto reflektuje.

[17] Využití zápočtu nelze považovat za okolnost svědčící zneužití práva, neboť se jedná o běžný nástroj pro úhradu závazku. Legalitu „rozdrobení“ jmenovité hodnoty dluhopisu na korunové dluhopisy potvrzuje postup Ministerstva financí v rámci emise státních spořicí dluhopisů v letech 2011 a 2012. Podle stěžovatelky není zřejmé, jakými úvahami se krajský soud řídil při posuzování subjektivního kritéria, proto je jeho rozsudek nepřekoumatelný i v tomto ohledu.

[18] Žalovaný se ve vyjádření ke kasační stížnosti ztotožnil s napadeným rozsudkem. Zdůraznil, že v obecné rovině nemá proti dílčím stěžovatelčiným tvrzením výhrady, nicméně podstatné je, že si stěžovatelka počínala způsobem zneužívajícím právo. Změna právní formy byla čistě účelová. Stěžovatelka pozbyla akciový podíl. Samotné navýšení rozvahových položek nevypovídá nic o naplnění účelu dluhopisového financování. K argumentaci ovládním nemovitostního portfolia uvádí, že tím lze vysvětlit nákup akcií, nikoliv přeměnu Synot RE na komanditní společnost. Nadto stěžovatelka a společnost Synot RE jsou součástí jednoho holdingu. Stěžovatelka pozbyla akciový podíl bez nároku na vypořádací podíl v hodnotě cca 1 mld. Kč a byla zatížena závazkem splacení nominální hodnoty dluhopisů, enormními finančními náklady a povinností vyplácet úroky z dluhopisů nedotčené srážkovou daní vlastníkov dluhopisů.

[19] Stěžovatelka v replice polemizuje s vyjádřením žalovaného, v zásadě však pouze opakuje argumentaci uplatněnou již v kasační stížnosti. Poukazuje na nesprávnost testu motivu transakce a nezákonnost odmítnutí výsledku znalců. Zdůrazňuje smysl a účel § 25 odst. 1 písm. zk) zákona o daních z příjmů a dodržení smyslu a účelu zákona o dluhopisech. Uvádí, že krajský soud se nezabýval lhůtou podle pokynu č. MF-5 Ministerstva financí o stanovení lhůt při správě daní, č. j. MF-21968/2015/39 (dále jen „pokyn č. MF-5“).

[20] Žalovaný v duplice poukazuje na to, že krajský soud se účelem a smyslem právní normy zabýval. Úhrada závazku zápočtem je běžná, avšak je nutné na ni pohlížet v kontextu celé transakce, nikoli izolovaně. Odmítnutí výsledku znalců je v souladu s judikaturou NSS.

[21] Stěžovatelka v triplice rozporuje předchozí argumentaci žalovaného. Opakuje dřívější argumenty a také tvrdí, že nevysvětlil rozpor situace s účelem a smyslem zákona. Zdůrazňuje, že porízení dluhopisů nikdy nepředstavuje snížení majetku.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[22] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná, není však důvodná.

[23] Nejvyšší správní soud (NSS) se nejprve věnoval námitce nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Napadený rozsudek je přezkoumatelný, neboť krajský soud odůvodnil své závěry srozumitelně a dostatečně podrobně se vypořádal se všemi žalobními body. Přezkoumatelně se zabýval také naplněním objektivního i subjektivního znaku zneužití práva. Stěžovatelce nelze přisvědčit v tom, že krajský soud pouze zopakoval argumentaci žalovaného, neboť ji doplnil o vlastní úvahy. Krajský soud se nemohl zabývat námitkou překročení lhůty dané pokynem č. MF-5, neboť ji stěžovatelka v žalobě neuplatnila.

[24] Jako nepřezkoumatelné nelze hodnotit ani žalobou napadené rozhodnutí. Důvody, pro které žalovaný odmítl provést stěžovatelkou navrhovaný výslech znalců, nejsou vnitřně rozporné ani nesrozumitelné. NSS podotýká, že nesouhlas s věcným hodnocením je otázkou zákonnosti rozhodnutí, nikoli jeho přezkoumatelnosti.

[25] Jádrem sporu je otázka, zda byly naplněny podmínky pro aplikaci principu zákazu zneužití práva ve vztahu k emisi tzv. korunových dluhopisů, na jehož základě daňové orgány doměřily stěžovatelce daň z příjmů právnických osob za zdaňovací období roku 2013. Totožnou otázkou se NSS zabýval ve věci téže stěžovatelky týkající se doměření daně za zdaňovací období roku 2016, o níž rozhodl rozsudkem ze dne 6. 9. 2024, č. j. 5 Afs 173/2023-43. Ze závěrů tohoto rozsudku kasační soud vyšel i v nyní posuzované věci.

[26] Pojem *korunový dluhopis* představuje zažitou zkratku používanou pro označení dluhopisů s nominální hodnotou 1 Kč. Korunové dluhopisy byly emitovány nejčastěji v období od 1. 8. 2012 do 31. 12. 2012 v takové jmenovité hodnotě, aby při aplikaci § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů ve znění účinném do 31. 12. 2012 a čl. IV bodu 2 přechodných ustanovení zákona č. 192/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 72/2000 Sb., o investičních pobídkách a o změně některých zákonů (zákon o investičních pobídkách), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, bylo zdanění úrokového příjmu 15 % srážkovou daní rovno 0 Kč (základ daně byl stanovován za každý jednotlivý dluhopis a zaokrouhloval se na celé koruny dolů). Účelem emise korunových dluhopisů mělo být zajištění financování emitenta, který následně mohl uplatnit úrokový náklad, kterým snížil základ daně z příjmů. Zákonem stanovená možnost emise dluhopisů tak představuje jakousi pobídku k financování podnikání získáním finančních prostředků z cizích zdrojů. Na straně upisovatele pak úpis dluhopisů představuje daňovou optimalizaci v podobě absence daně z úrokového příjmu.

[27] Princip zákazu zneužití práva byl poprvé jako obecný princip formulován v rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 14. 12. 2000, C-110/99, věc *Emsland-Stärke*. Toto rozhodnutí poprvé stanovilo dvoustupňový test pro posouzení, zda došlo ke zneužití práva. Tento test spočívá v hodnocení dvou podmínek, a to objektivního a subjektivního kritéria. Objektivní prvek tohoto testu spočívá v tom, že navzdory formálnímu splnění podmínek daných komunitárním (dnes unijním) právem nebyl naplněn účel dané normy; subjektivní prvek se pak hodnotí jako záměr získat výhodu umělým vytvořením podmínek pro její dosažení.

pokračování

[28] Následně se zákaz zneužití práva objevil v judikatuře Soudního dvora EU týkající se daní, a to nejprve daně z přidané hodnoty coby hlavní daně, jež je na úrovni Evropské unie harmonizovaná. Jako průlomový lze hodnotit rozsudek ze dne 21. 2. 2006, C-255/02, ve věci *Halifax*, v němž byl aplikován dvousložkový test zákazu zneužití práva z rozhodnutí ve věci *Emsland-Stärke*. Následně byl princip zákazu zneužití práva rozšířen z daní nepřímých i na daně přímé – k tomu srov. např. rozhodnutí velkého senátu Soudního dvora EU ze dne 12. 9. 2006, C-196/04, věc *Cadbury Schweppes*; ze dne 13. 3. 2007, C-524/04, věc *Thin Cap Group*; rozhodnutí ze dne 29. 3. 2012, C-417/10, věc *3M Italia*; nebo rozhodnutí ze dne 4. 12. 2008, C-330/07, věc *Jobra*.

[29] Na judikaturu Soudního dvora EU navázala řada rozhodnutí, v nichž NSS zdůraznil, že s ohledem na ochranu legitimního očekávání lze daňovému subjektu odeprít nárokované právo z titulu zneužití práva pouze tehdy, pokud jeho relevantní hospodářská činnost nemá žádné jiné objektivní vysvětlení než získání nároku vůči správci daně, resp. hlavním účelem realizovaných plnění je získání daňového zvýhodnění, a přiznání práva by tudíž bylo v rozporu se smyslem a účelem příslušných ustanovení. Nejedná se přitom o zastírání právního jednání jiným (simulací a disimulací), ale o umělé vytvoření podmínek směřujících k získání daňové výhody – daňový subjekt tedy nic nezastírá, ale od počátku jedná tak, aby daňového zvýhodnění dosáhl (rozsudek NSS ze dne 23. 8. 2006, č. j. 2 Afs 178/2005-64, a rozsudek rozšířeného senátu ze dne 16. 10. 2008, č. j. 7 Afs 54/2006-155, č. 1778/2009 Sb. NSS).

[30] Na oblast přímých daní byl v judikatuře NSS princip zákazu zneužití práva aplikován např. v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004-48, č. 869/2006 Sb. NSS, v němž soud uvedl: „Zneužitím práva je situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené. O chování toliko zdánlivě dovolené jde z toho důvodu, že objektivní právo nezná chování zároveň dovolené a zároveň nedovolené; vzhledem k tomu, že ze zásady *lex specialis derogat legi generali* vyplývá, že zákaz zneužití práva je silnější, než dovolení dané právem, není takové chování výkonem práva, ale protiprávním jednáním (viz. Knapp, V.: *Teorie práva*. C. H. Beck, Praha, 1995, s. 184-185). Výkonu práva, který je vlastně jeho zneužitím, proto soud neposkytne ochranu.“

[31] V této souvislosti rovněž Ústavní soud v usnesení ze dne 6. 8. 2008, sp. zn. II. ÚS 2714/07, uvedl, že „ačkoliv finanční právo (zde konkrétně zákon o daních z příjmů a zákon o správě daní a poplatků) institut zneužití práva explicitně nevymezuje, neznamená to, že by v této oblasti ke zneužívání práva či jeho obcházení docházet nemohlo, resp. že by chování, jež vykazuje znaky zneužití práva, nemohlo být za takové označeno, a z toho vyzozovány adekvátní právní důsledky. V tomto duchu k problému také soudní praxe přistupuje.“ Nutno dodat, že s účinností novely daňového řádu provedené zákonem č. 80/2019 Sb. je princip zákazu zneužití práva výslovně zakotven v § 8 odst. 4 daňového řádu, a to jako obecný právní princip v daňové oblasti, systematicky zařazený v části první hlavně druhé daňového řádu, tj. mezi základními zásadami správy daní. Podle uvedeného ustanovení se při správě daní nepřiblíží k právnímu jednání a jiným skutečnostem rozhodným pro správu daní, jejichž převažujícím účelem je získání daňové výhody v rozporu se smyslem a účelem daňového právního předpisu.

[32] Princip zákazu zneužití práva se tedy v souladu s výše citovanou judikaturou uplatní na oblast daně z příjmů právnických osob, jestliže je prokázáno, že navzdory formálnímu splnění podmínek zákona o daních z příjmů nebyl naplněn účel daňového právního předpisu (objektivní znak), a podmínky pro dosažení daňové výhody byly vytvořeny uměle se záměrem získat daňové zvýhodnění (subjektivní znak; srov. rozsudek NSS ze dne 14. 11. 2019, č. j. 6 Afs 376/2018-46). Judikatura NSS již opakovaně aprobovala uplatnění uvedeného principu i přímo ve vztahu k případům emisí korunových dluhopisů (rozsudky ze dne 30. 9. 2022, č. j. 1 Afs 103/2022-36, ze dne 28. 4. 2023, č. j. 5 Afs 45/2022-48, či ze dne 15. 8. 2023, č. j. 5 Afs 111/2022-32).

[33] V projednávané věci není sporu o skutkovém stavu, tj. o průběhu celé transakce (k jejímu popisu srov. body [2] až [5] tohoto rozsudku). Stěžovatelka nesouhlasí s právním hodnocením transakce, činí tedy sporným závěr, že jejím hlavním účelem bylo získání daňové výhody v rozporu se smyslem a účelem daňových právních předpisů. NSS má ale ve shodě s krajským soudem za prokázané, že se stěžovatelka dopustila zneužití práva. Předesílá, že není jeho úkolem opakovat stejně podrobně hodnocení dané otázky provedené již dříve žalovaným a krajským soudem, jejichž závěry jsou logické a přesvědčivé. A to tím spíše v situaci, kdy stěžovatelka uplatňuje v kasační stížnosti v zásadě stejné výhrady jako v řízení před krajským soudem.

[34] NSS tedy jen ve stručnosti shrnuje, že stěžovatelka zaúčtovala dluhopisové úroky jako náklady ve smyslu § 24 odst. 1 zákona o daních z příjmů. Žalovaný nezpochybňoval, že formálně byly splněny požadavky tohoto a dalších souvisejících ustanovení zákona o daních z příjmů pro daňovou účinnost úrokových nákladů. Poukázal ale na skutečnost, že stěžovatelka svým postupem, konkrétně přeměnou společnosti Synot Re z akciové na komanditní společnost, obešla podmínky stanovené v § 25 odst. 1 písm. zk) zákona o daních z příjmů. Pokud by totiž nedošlo k uvedené změně právní formy, dluhopisové úroky by po naplnění časového testu 12 měsíců (podle § 19 odst. 3 zákona o daních z příjmů) nebyly daňově účinné. Žalovaný vysvětlil, že úroky by v takovém případě představovaly výdaj (náklad) mateřské společnosti související s držbou podílu v dceřiné společnosti. Žalovaný dále poukázal na smysl § 2 zákona o dluhopisech, podle něhož je účelem dluhopisu zajištění financování externími zdroji. Podle žalovaného nebyl naplněn tento základní účel dluhopisového financování. Žalovaný se zabýval také smyslem § 36 odst. 3 zákona o daních z příjmů.

[35] NSS souhlasí s krajským soudem a v uvedeném hodnocení také spatřuje naplnění objektivního znaku zneužití práva.

[36] Nelze přisvědčit kasační námitce, že stěžovatelka byla pro daňové účely v identické situaci, jako kdyby pořídila přímo nemovitosti, jejich nákup financovala prostřednictvím emise dluhopisů, inkasovala příjmy z nájemného a příjmy z prodeje nemovitostí a hradila úrokové náklady. V posuzované věci se nejednalo o stejnou situaci. Pokud by stěžovatelka pořídila přímo nemovitosti od třetí osoby (tj. nikoliv od jiného subjektu v rámci holdingu SYNOT), pak by za ně v tržním prostředí musela poskytnout protistraně odpovídající protihodnotu. Jestliže by jejich pořízení financovala prostřednictvím emise dluhopisů,

pokračování

musela by touto cestou opravdu získat nové finanční zdroje. Nic takového se ale v posuzovaném případě nestalo.

[37] Nedůvodná je také námitka, že úvěrová funkce emise dluhopisů byla naplněna, neboť z účetní rozvahy stěžovatelky před a po emisi dluhopisů vyplývá, že došlo ke zvýšení hodnoty aktiv a zároveň ke zvýšení cizích zdrojů. Jak správně uvedl žalovaný, samotné navýšení rozvahových položek nic nevypovídá o tom, jakým způsobem byla pohledávka z emitovaných dluhopisů uhrazena a zda byl naplněn účel dluhopisového financování. V tomto ohledu je podstatné, že jednotlivé kroky celé transakce se uskutečnily mezi subjekty v rámci jednoho holdingu a že žádná z realizovaných účetních operací nebyla podložena faktickým tokem finančních prostředků. Žalovaný podrobně popsal a doložil, že v průběhu transakce došlo v podstatě pouze k přeskupení majetku v rámci holdingu. Dále je třeba zdůraznit, že emise dluhopisů byla neveřejná. Z těchto důvodů nelze tvrdit, že stěžovatelka si emisí dluhopisů zajistila externí financování k nákupu nemovitostního portfolia. Krajský soud ani žalovaný přitom netvrdili, že emise dluhopisů je obecně podmíněna pohybem peněžních prostředků. V posuzované věci je nicméně tato okolnost (tedy absence faktického toku finančních prostředků) podstatná, dosvědčuje totiž účelovost celé transakce.

[38] Skutečnost, že stěžovatelka zahrnuje do svého daňového základu výnosy společnosti Synot RE, nehraje pro účely posuzované otázky roli. Obecně jistě platí, že stěžovatelka může při splnění všech zákonem stanovených podmínek uplatňovat související náklady, avšak právě s výjimkou případu, kdy tak činí způsobem zneužívajícím právo. Jestliže byla změna formy společnosti Synot RE z akciové na komanditní společnost čistě účelová (s tímto závěrem NSS souhlasí; v podrobnostech k tomu viz níže), pak je argumentace stěžovatelky týkající se výkladu § 25 odst. 1 písm. zk) zákona o daních z příjmů nedůvodná.

[39] Z napadeného rozsudku je také zřejmé, jaká je spojitost mezi daňovou (ne)uznatelností úrokových nákladů a zvýhodněním vlastníka dluhopisů formou nezdanění výnosů z držby cenných papírů. Jedním z důležitých aspektů celé transakce, který rovněž dosvědčuje její účelovost, je právě výplata úroků z korunových dluhopisů nezatížených srážkovou daní spojené osobě (I. V.).

[40] Pokud jde o naplnění subjektivního znaku zneužití práva, krajský soud poukázal na okolnosti svědčící v souhrnu o cíleném jednání stěžovatelky. NSS v nich ve shodě s krajským soudem spatřuje v uvedených okolnostech naplnění subjektivního znaku zneužití práva.

[41] Stěžovatelka k tomu namítá, že akvizicí nemovitostního portfolia si zajistila kontrolu nad klíčovou součástí své hlavní podnikatelské činnosti. Zároveň se snažila co nejvíce se přiblížit přímému vlastnictví. NSS ale přisvědčil krajskému soudu a žalovanému, že není zřejmé, v čem konkrétně spočívá tvrzené zajištění kontroly, jestliže ovládající osobou s rozhodujícím vlivem na stěžovatelku i na společnost Synot RE byla jak před transakcí, tak po její realizaci společnost WCV. Reálně se tak posuzovanou transakcí v tomto ohledu nic nezměnilo. Navíc z hlediska stěžovatelkou deklarovaného cíle celé transakce nedává smysl následné provedení změny formy společnosti Synot RE z akciové

na komanditní společnost. Zatímco v akciové společnosti stěžovatelka držela většinový podíl, v komanditní společnosti nemá na rozdíl od zbylých dvou komplementářů ani oprávnění jednat samostatně. Správný je také závěr krajského soudu, že podíl stěžovatelky na zisku komanditní společnosti byl nejistý a ve vztahu k hodnotě podílu v akciové společnosti v roce 2013 mnohonásobně nižší. Na tomto závěru nemůže nic změnit poukaz stěžovatelky na výnosy realizované společností Synot RE v pozdějších letech. NSS proto souhlasí s krajským soudem, že jiný než (výše nastíněný) daňový cíl nelze v případě změny formy společnosti Synot RE identifikovat.

[42] NSS v obecné rovině nezpochybňuje, že efektivní vlastnictví prostřednictvím komanditní společnosti představuje jednu z variant, které lze v podnikatelské praxi užít při správě nemovitostního portfolia. Opět je však třeba poukázat na skutečnost, že v nynější věci je předmětem přezkumu specifická situace, v níž změna právní formy společnosti Synot RE na komanditní společnost byla ve spojitosti s dalšími výše uvedenými okolnostmi vyhodnocena jako účelová. Z obdobných důvodů nelze přisvědčit ani kasační námitce, že využití zápočtu je běžným nástrojem pro úhradu závazku. Stěžovatelka v této souvislosti odkazuje na rozsudek NSS ze dne 29. 7. 2004, č. j. 5 Afs 19/2003-51, ten ale na nyní posuzovanou věc nedopadá již jen z toho důvodu, že se nezabýval otázkou zneužití práva.

[43] Nedůvodná je rovněž kasační námitka, kterou stěžovatelka poukazuje na postup Ministerstva financí v rámci emise státních spořicíh dluhopisů v letech 2011 a 2012. Jak příhodně uvedl krajský soud, situace stěžovatelky byla odlišná, neboť na rozdíl od Ministerstva financí nenabízela dluhopisy veřejně, ale výhradně subjektům v rámci skupiny SYNOT. Ostatně NSS se již v jiných případech týkajících se korunových dluhopisů zabýval obdobnou kasační námitkou a posoudil ji jako nedůvodnou (rozsudek č. j. 1 Afs 103/2022-36).

[44] Stěžovatelka namítá také nezákonné odmítnutí výsledku znaleců. Předložené znalecké posudky podle ní prokazují ekonomický přínos a racionalitu provedené transakce. NSS k tomu konstatuje, že stěžovatelka v daňovém řízení předložila znalecký posudek zpracovaný znalcem Ing. Františkem Poborským, Ph.D. (dále jen „znalecký posudek č. 1“), jeho doplnění a znalecký posudek zpracovaný znalcem Dr. Ing. Vítězslavem Hálkou, MBA, Ph.D. (dále jen „znalecký posudek č. 2“). Daňové orgány provedly důkaz znaleckými posudky č. 1 (včetně jeho doplnění) i č. 2 a vyslechly znalce Ing. Františka Poborského, Ph.D. Návrh stěžovatelky na provedení opakovaného výsledku uvedeného znalce žalovaný zamítl, stejně jako návrh stěžovatelky na provedení výsledku znalce Dr. Ing. Vítězslava Háčky, MBA, Ph.D.

[45] Žalovaný i krajský soud podrobně shrnuli a vyhodnotili závěry znaleců. Podle krajského soudu při zohlednění ostatních důkazů shromážděných v řízení předložené znalecké posudky nesvědčí o ekonomické racionalitě transakce. Znalecké posudky nehodnotily transakci komplexně, ale posuzovaly izolovaně dílčí kroky (např. nákup obchodního podílu ve společnosti Synot RE). Nebyla v nich zohledněna celá řada okolností – propojení společností v rámci holdingu, ovládání stěžovatelky i společnosti Synot RE ze strany společnosti WCV, pozbytí akciového podílu stěžovatelkou bez jakéhokoli vypořádání, zatížení stěžovatelky úrokovými náklady vyplácenými vlastníky

pokračování

upsaných dluhopisů atd. Právě tyto nestandardní okolnosti, které znalci ve svých posudcích nezvažovali, však následně vedly žalovaného k závěru o zneužití práva. NSS přisvědčuje krajskému soudu, že na základě předložených znaleckých posudků nelze dovést ekonomickou racionalitu transakce; v podrobnostech lze odkázat na napadený rozsudek.

[46] Pokud jde o navrhovaný výslech znalců, žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že skutečnosti, kterými se znalci zabývali při zpracování znaleckých posudků, jsou jednoznačně seznatelné ze zadání znaleckého zkoumání. Z posudků plyne, že při zadání byli znalci stěžovatelkou informováni o všech skutečnostech souvisejících s transakcí, o personální a majetkové propojenosti společností zúčastněných na transakci, o jednotlivých krocích transakce a jejích časových souvislostech. Jedná se tak o skutečnosti již nezpochybnitelné, které není třeba ověřovat výslechem. Podle žalovaného by tak důvod výslechu znalců zmiňovaný stěžovatelkou (zjištění, z jakých podkladů znalec vycházel) nepřinesl pro věc žádné významné skutečnosti, neboť byl snadno zjistitelný z předložených posudků. Pokud znalci vycházeli z kompletních materiálů, nemohl by ani jejich výslech vést ke zvrácení podaných znaleckých závěrů v návaznosti na připomínky či závěry daňových orgánů. Závěry znaleckých posudků jsou jasné z posudku samého a nemohou být měněny v reakci na jiné hodnocení týchž skutečností žalovaným. Z těchto důvodů považoval žalovaný výslech znalců za nadbytečný. Žalovaný nečinil spornou racionalitu dílčích ekonomických motivů zmiňovaných znalci, znalci však podle něj nehodnotili celkovou souslednost všech kroků souvisejících s emisí dluhopisů a daňovou uznatelnost úroků z těchto dluhopisů. Krajský soud se s uvedeným závěrem žalovaného o neprovedení navrhovaných výslechů pro nadbytečnost a neúčelnost ztotožnil.

[47] NSS s hodnocením žalovaného i krajského soudu souhlasí. Na jejich závěru není nic nesrozumitelného ani vnitřně rozporného. Znalec jistě může z kompletních podkladů dovést izolované a nekomplexní závěry. Souhlasit lze také s tím, že účelem výslechu znalce nemůže být změna znaleckých závěrů. NSS dodává, že hodnocení otázky, která je pro posouzení této věci klíčová (tj. zda lze v souhrnu okolností zjištěných daňovými orgány spatřovat zneužití práva), ani znalci nepřísluší. Neprovedení navrhovaných výslechů bylo také v souladu s judikaturou NSS (rozsudek ze dne 18. 8. 2017, č. j. 5 Afs 184/2016-20).

IV. Závěr a náklady řízení

[48] NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty poslední s. ř. s.

[49] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Neúspěšný stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému nevznikly náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. září 2024

Karel Šimka
předseda senátu